

GAZETA TRANSILVANIEI

Redacţia şi Administraţia

PLAŞA LIBERTĂŢII BRAŞOV. —
TELEFON 226.

Abonament anual 860 lei.

Pentru străinătate 800 lei.

Anunţuri, reclame, după tarif.

Fondată la 1838 de George Bariţiu

Apare de trei ori pe săptămână

Prin tine însuţi, cetăţene, şi pentru
tine, la libertate, legalitate şi cinste.

MIJESC ZORILE

În No. 21 din 24 Februarie a. c. al Gazetei Transilvaniei în articolul „La grea răspântie” am făcut un tablou resumativ al situaţiunii scumpei noastre Patrii, din toate punctele de vedere, dar în special din punct de vedere moral.

Am căutat să relievez în special, starea morală în care ne scaldăm, dat fiind că, dacă în adevăr valuta materială este în situaţia în care se află — situaţie destul de deplorabilă —, aceasta se datoreşte în cea mai largă măsură, decăderii morale, decădere, care ne a adus la trista concepţiune de a confunda tezaurul statului cu buzunarele noastre şi de a adopta în consecinţă, o tactică specială şi brutală în toată conduita noastră, tactica ce se cristalizază în formula brutală „Scopul scuză mijloacele” şi aceasta referindu-se nu la binele general, ci la interesul personal.

Negreşit, dacă am judeca situaţia Ţării, aşa cum este zugrăvită în articolul „La grea răspântie”, fără a ţine seama de factorii care au determinat această stare şi fără a raporta această stare la situaţia postbelică generală a concertului celorlalte state atât înconjurate cât şi mai îndepărtate, ar trebui să tragem concluzia că „Ţara noastră odată cu atingerea celei mai sublime şi înalte culmi a idealului naţional, a ajuns în acelaşi timp în cea mai oribilă cloacă a decadentei sub toate raporturile”.

În mod tot atât de logic şi ca un corolar al situaţiunii, văzută numai prin prisma articolului „La grea răspântie”, ar trebui să cădem de acord cu „acea” ale căror interese le dictează a afirma în gura mare că „era mai bine sub Unguri şi că Românii nu sunt buni de nimic”.

Nu intru în a discuta care sunt motivele pentru care ni se înfăşează, ritmic ochilor trailui bun de „odinioară”, ci voi căuta în acest articol, să aşez tabloul „La grea răspântie” în adevărul, lui cadru, pentru a putea uşor trage concluziile, care ne vor servi ca bază la atacarea chestiunilor pe care ulterior le vom dezbate.

Cu alte cuvinte, voi încerca să arăt aci, care sunt factorii determinanţi ai situaţiunii prezente, care-i valoarea acestei situaţiunii în comparaţie cu situaţia altor state şi în special, cum trebuie privită ea în cadrul vieţii poporului nostru.

Cel mai puternic factor determinant, acela care este izvorul tuturor relelor, este desigur „Războiul”. El este acela care a provocat catastrofa valorilor şi a dat posibilitatea mediocrităţilor şi răilor să ocupe locurile, rămase vacante prin dispariţia caracterelor. Ceea-ce este în adevăr dureros este că: odată cocoşaşi, acolo unde nici nu visau, aceste elemente dubioase s'au înconjurat de linguşitori meschini şi fără suflet,

linguşitori, a căror grije continuă este de a căuta însuşi şi cunoştinţe şefului lor, — pe care în realitate nu le are, a-i cânta ode nemeritate, spre a-l adormi, făcându-l să se complacă în o dulce dar prostească îngâmfare.

La adăpostul acestei situaţiuni, aceste josnice ajutoare, ope rezază aşa cum le dictează nemernicele lor interese personale ghidându-se, în ceea-ce priveşte drumul de urmat, nu de interesele superioare de stat, ci de acelea ale buzunarelor lor, interes josnic ce se vedeşte hotărât în deviza pe care şi-au ales-o „Acum ori nici odată”.

Incontestabil că, războiul a prilejuit mult încercatului nostru neam realizarea idealului naţional, dar nu e mai puţin adevărat că atunci când am purces la rânduirea şi gospodărirea casei noastre, răvăşite de vremi, atunci ne-am şi dat seama că interiorul ei fusese golit, de podoabele-i preţioase. Cu alte cuvinte, când furtuna războiului s'a potolit, când soarele românismului, tot mai puternic, se reliefa pe orizontul ogorului strămoşesc şi când Patria a făcut apel la fii ei, chemându-i în slujba neamului, atunci a constatat cu durere că rândurile „valorilor” erau adânc săcătuite.

Era şi firească această constatare, dacă se ţine seamă că nici un popor din lume n'a vărsat mai din belşug sângele său ca cel român. Pe frontul din apus, ca şi pe cel dela răsărit, pe frontul de nord, ca şi pe cel de sud, pretutindeni legionarii români s'au jertfit neprecupeţit, arătând omenirii că: „indiferent sub ce steag luptă”, ei nu sunt trădători dar că înţeleg că jertfindur-se, jertfa lor să fie considerată în balanţa marilor interese ale neamului românesc considerat ca unitate.

Dacă la aceste perderi se mai adaugă acele provocate de molimele care au acompaniat vremile războiului, precum şi cele ivite prin retragerea diferiţilor funcţionari, de altă origină ca cea română, funcţionari care nu au dorit a presta jurământ şi nici servi „Noul stat românesc” se are tabloul real al situaţiunii grele în care ne-am găsit, tocmai în momentul în care aveam nevoie de cât mai mulţi funcţionari cinstiţi şi oameni de valoare.

Neavând cu ce face faţă variatelor, multiplelor şi tot mai adânc simţitelor nevoi, Ţara a făcut apel la cei rămaşi, îndreptându-se, că războiul cu toate năcăzurile lui ne-a modelat sufletele, călăuzindu-ne paşii pe adevăratul făgaş al intereselor superioare de stat.

Porţile s'au deschis larg şi prin deschizătura, prin care altă dată nu întra decât acei, a căror valoare era adânc cântărită, au intrat să umple golurile elemente nepregătite, cu un trecut dubios, elemente, care au schimbat în rău aspectul gene-

ral al vieţii româneşti, cu care altădată ne mândream.

Aşa se explică prezenţa atâtor elemente negative, ba pot zice chiar destructive în sânul instituţiilor de o însemnătate capitală pentru existenţa statului nostru, elemente, care din nenorocire, în loc să se mulţumească de a fi ajuns acolo unde nici nu gândeau, îşi încordează pumnii spre a lovi pe aceia, care muncesc făcut, dar hotărât, în slujba cinstită a neamului.

De aceste elemente, opera momentană a vremii, se servesc pescuitorii din apă turbure, pentru ca arătându-ni-i hăzi şi murdari în apucăturile lor, să ne reliefeze capacitatea şi binefacerile vechiului regim, spre a vâra între noi zizanie, a ne învărâbi strecurându-ne în suflet îndoiala asupra calităţilor de cărmuire ale neamului nostru.

Uită însă aceşti pescuitori că poporul în adâncă lui înţelepciune, a tras un mare învăţământ, chiar din trecutul său dureros şi pe care l'a cristalizat admirabil în maximele:

„Apa trece pietrele rămân” şi „Incetul cu incetul se face oţet” — maxime de o adâncă înţelepciune psihologică şi care conţin în esenţă un întreg program de lucru.

Da! Apa a fost mare şi ca orice puhoi a rupt zăgăzurile care-l străjuiau, desrădăcinând şi luând odată cu apele sale, tot felul de impurităţi, care i-au turburat, adânc limpezimea undelor sale.

Din fericire puhoiul aproape a trecut, impurităţile au început să se depună, unda se limpezeşte zi de zi, spălând piatra românească, ce devine tot mai lucie, tot mai curată.

Ceeace în special, trebuie să ne umple sufletul de încredere, este asaltul tinerilor dela ţară, care dau năvală la cultură. Cheamaşi la lumină, ei vor şti ca pe fondul cinstit al sufletului lor neaşa românesc, să sapsă adânc ca ideal „Patria înainte de toate” şi cu acest crez ei vor da atacul asupra mediocrităţilor le vor doborâ, le vor smulge din mână făclia lăncezând a destinelor neamului pe care învăpâind-o cu suflarea lor fierbinte, o vor face să lumineze curat, proiectând, asupra răs-cruciului întunecat, în care ne găsim momentan, lumină, dându-ne astfel posibilitatea să alegem fără greş, drumul care ne duce la fântâ.

Din păcate, există o piedică ce contribuie ca starea de incertitudine, în care ne aflăm să persiste încă stânjenind netezirea drumului de urmat. Aceasta cauză destul de nenorocită, este desigur „poliţia”.

Din cauza marilor goluri, provocate de războiu, cadrele, — şi vorbesc de cadrele de valoare, — s'au subţiat; iar mărirea teritoriului necesitând întinderea organizaţiilor politice pe întreg cuprinsul ţării, a anemiat total organismul partidelor politice şi aşa destul de slab, silindu-le a deschide larg porţile de intrare, atât de zăvorăte altă dată. Pentru a-şi complecta cât mai

cadrele şi spre a da naştere nucleelor politice în diferite colţuri ale ţării, partidele au adoptat şi o tactică de circumstanţă: „momeala” sau mai bine zis „posibilitatea de căpătuală”.

Această goană nebună după aderenţi, este cea careia îi e de mulţumit scoaterea la lumină a unor elemente, a căror cultură, valoare şi cinste este un mare semn de întrebare.

Cu alte cuvinte, vârtejul politic a ridicat în slăvi pleava societăţii, tot aşa după cum vântul-vârtej ridică în văzduh gunoalele, făcându-le să planeze un moment în aer, pentru ca apoi când vârtejul încetează, ele să recadă în tina din care s'au fost ridicat.

Acestor intruşi în viaţa noastră politică li se datoreşte, în bună parte, scăderea nivelului moral al luptelor politice, lupte care au degenerat scoborând de pe panta obiectivismului pe cea a subiectivismului şi a ceea ce degenerat, imprimând această scădere chiar celui mai înalt for de autoritate al Ţării „parlamentului” în sânul căruia votul universal rău înţeles, alegerea pe listă şi sistemul cotei, aplicat celor care au întrunit 40% din sufragiile generale, au strecurat elemente mediocre anemice ca intelect dar herculiane ca forţă brutală, singura calitate de altfel, care justifică prezenţa lor în incinta unde adesea, ţăria argumentaţiunii este înlocuită cu argumentele tari.

Ceeace este mai dureros, este că racila politică, în goana ei nebună după aderenţi, căuta să atragă în sfera ei de acţiune pătura cea mai liniştită şi neaşa românească, pe ţărani, pe care pe alocurea numai, i-au învărâbit despărţindu-i în tabere venic în ceartă, ameţindu-i adese cu promisiuni irealizabile, fără a-şi da seama că: „cine samănă vânt, culege furtună” — şi nu de furtună are în acest moment nevoie neamul nostru.

Din fericire masa mare a ţărănilor, călăită la durerile unui trecut plin de spini, asistă impasibilă la svârcolirile noastre, îşi vede de treabă arându-şi ogorul, încredinţat că din glia udată cu sudoarea fruntei sale, va eşi rodul salvator al neamului.

Ca o urmare firească a noului sistem de a face politica, asistăm la un spectacol şi mai dureros. Călăuzitorii şi îndrumătorii acestui neam, în jurul cărora se strânga în vreme de isbelişte, întreaga suflare a acestui neam: preoţii şi învăţăceii, s'au desbinat şi ei îmbrăcând fiecare haina politică ce le-a convenit, în vederea satisfacerii beneficiilor proprii şi pentru realizarea cărora se dau în spectacol public, împingând certurile lor până la uşa altarului ori a claselor de şcoală, din care cauză credinţa se resimte, bilanşul şcolar este tot mai desechilibrat şi ca o urmare logică morală publică, se resimte şi ea.

Noroc însă ca tinerele vlăstare dela ţară suflete cinstite şi neîntinate dau tot mai dese atacuri „cetăţii stricăciunii” şi nu e departe vremea, când zi-

urile vor cădea sub puhoiul valorilor asaltatoare, care'n avântul lor nu au decât un singur crez: „cinstea” şi un singur drapel pe faldurile căruia este săpat cu litere de foc întregul lor program politic, sintetizat în cuvintele „Cristos, Regele, Naţiunea” — drapel, deasupra căruia vulturul cu crucea în cioc poartă o umilă tăblişă, pe care tot mai distinct se poate citi: „Onoare şi Patrie”.

Tot ca un produs al actualei situaţiuni, provocată de războiu şi de tactica nouă politică trebuie socotită scăderea valutei morale a familiei şi societăţii, valuta care-şi va recăpăta echilibrul în momentul când concurenţa valorilor, intrate în arena publică, va pune în derută mediocrităţile profitoare ale momentului.

Iar când cumpăna destinelor acestui neam se va repauza iarăşi pe pivotul cinstei, din acest moment ca prin farmec şi balanţa materială îşi va recăpăta echilibrul, ca o consecinţă logică a controlului cinstit, reuşindu-se astfel a se obţine în acelaşi timp atât stabilizarea morală cât şi cea materială.

Astfel trebuie privită situaţia de azi. Ea este un accident în lungul drum al destinelor neamului nostru, accident inevitabil, care se va rezolva în mod ce totul natural, dat fiind puterea de viaţă şi înţelepciunea cumintelui nostru popor.

Timpu, acest „magister vitae” a şi început să-şi aştearnă mania prefacerii asupra-ne; iar la orizont, tot mai aprins, mijeste de ziua pe ogorul românesc.

Sfinx.

Lupta Bisericii române gr. cat. contra proiectului legii cultelor

Duminecă era să aibă loc la Cluj o mare procesiune a credincioşilor Bisericii române unite în contra proiectului legii cultelor. Din cauza tratativelor, cari sunt în curs între ministrul cultelor şi arhieriei Bisericii unite, procesiunea a fost amânată la ordinul Mitropolitului Blajului.

În schimb s'a jinit o întrunire sub presidenţia d-nului Dr. Felecan, fost prefect al jud. Cojocna din care s'a espediat I. P. S. Sale Mitropolitului Suciului următoarea telegramă:

„Credincioşii Bisericii unite din Cluj, după rugăciunile orânduite de I. P. Voastră, întruniţi în consfătuire Vă asigură că sunt gata a aduce toate jertfele pentru isbânda dreptăţii şi sunt hotărâţi a da devotamentul şi nelimitatul lor concurs. Inalţilor noştri Chiriarchi întru înălţurarea luptei confesionale frătricide ce s-ar deslănşui prin votarea proiectului legii cultelor îndreptat împotriva existenţei sfintei noastre Biserici unite cu Roma”.

Chestia optanților.

Nota ministrului Titulescu prezentată guvernului maghiar.

Se știe că în ziua de 15 Nov. a. tr. guvernul ungar a remis o notă ministrului de externe al României, prin care pe de o parte respingea concluziunile raportului Chamberlain în chestiunea oplanților, iar pe de altă parte propunea o așa zisă soluțiune practică de conciliațiune. Această soluție consta din rezervarea principiilor tezei ungare, cerându-se României să restituie în natură anumite bunuri ale optanților, ca de pildă pădurile, iar pentru rest plata unui preț de expropriere în aur, inferior însă valorii integrale a bunurilor.

Intrucât raportorul chestiunii în fața Consiliului Ligei Națiunilor exprimase în Decembrie dorința unui schimb amical de vederi, fără prejudiciul punctului de vedere al părților sau al poziției chestiunii în fața Consiliului, d-l ministru de externe Titulescu, a avut la Paris mai multe conversațiuni cu d. Egly, unul din avocații optanților. Nu s'a putut însă ajunge la nici un acord.

D. ministru Titulescu a adresat acum o lungă și amănunțită notă guvernului ungar, concretizând punctul de vedere românesc, așa cum a fost expus la Paris.

Dăm această notă după rezumatul transmis din Geneva de agenția Rador:

Un refuz al guvernului maghiar.

Nota începe prin a exprima regretul că guvernul ungar n'a crezut că trebuie să se supună rezoluțiunii unanime a Consiliului luată la 19 Septembrie 1927. Un studiu aprofundat al notei ungare din Noembrie duce guvernul român la concluzia că ceea ce guvernul ungar denumește „soluție practică de conciliațiune” este afirmarea pur

și simplu a punctului de vedere ungar. Astfel se cere României și sacrificiile ce i-ar fi impus pierderea proceselor agrare și se rezervă în același timp principiile care ar permite supușilor unguri să reclame vecinic privilegii în variatele domenii ale vieții statului român.

Mai mult încă, nota ungară din Noembrie constituie o agravare a ofertei ungare din 1923, căci astăzi se cere și restituiri în natură. Orice restituire a unui bun expropriat creează o impresie de nestabilitate a reformei noastre sociale.

Nota d-lui Titulescu arată sprijinindu-se pe cifre că exproprierearea pădurilor pe calea reformei agrare este o necesitate în Transilvania, unde pământul arabil fiind în proporție de numai 25 la sută, țărănul trăiește din creșterea vitelor și pădurit.

Trecând la pretențiunea unui preț superior decât acela prevăzut în legea agrară, nota constată că România a semnat tratatul dela Trianon, în baza egalității de tratament, pentru toți supușii săi. Aceasta rezultă și din scrisoarea conferinței de pace, care a declarat inutilă inserarea unei clauze suplimentare pentru a menține fără nici un fel de preferință bunurile optanților sub imperiul legii naționale.

Aceasta rezultă și din declarația d-lui Appony la conferința păcii, unde a cerut pentru unguri un regim egal cu românii.

Raportul Chamberlain.

Nota d-lui Titulescu combate apoi unele din argumentele memoriului ungar prin care se respinge raportul Chamberlain și aserțiunea ungară că acest raport cere dovezi inutile și imposibile de făcut. Nota d-lui Titulescu spune textual:

„Când se afirmă că reforma agrară din România, — cea mai

vastă operă de consolidare socială, — este o etichetă având ca scop să se răpească bunurile câtorva unguri, este imperios necesar să se aducă dovezi pe cari se întemeiază asemenea alegațiuni. Pornind dela declarația guvernului ungar că îi este imposibil să facă dovezi cerute prin raportul Chamberlain, — mărturie prețioasă care închide orice posibilitate de a se mai discuta serios că reforma agrară românească a vizat pe unguri, — guvernul român vește totuși să dea el doveda conciliațiunii, în spiritul Ligei Națiunilor.

„Dacă Ungaria acceptă raportul Chamberlain și dacă Consiliul Ligei Națiunilor găsește mijlocul ca gestul ce România dorește să facă să nu creeze un precedent, România e dispusă a lăsa ca Ungaria să preleveze din reparațiunile datorite României o sumă limitată, care să nu corespundă unui privilegiu de fapt sau unui spor de preț, ci să constituie un gest de grație, care să dovedească că la baza apărării tenace a României nu stă un sentiment de ostilitate împotriva proprietarilor unguri, ci interesele vitale ale neamului român. Bine înțeles, Ungaria va trebui să plătească această sumă optanților și toate procesele vor trebui retrase. Guvernul român face însă o condițiune esențială din acceptarea raportului Chamberlain.”

Cât despre plata din contul reparațiilor, Ungaria trebuie să știe că România nu tolerează cel mai mic impozit în folosul supușilor unguri, când Ungaria ne datorește sume enorme ca reparații și nu le plătește. Chiar dacă nu ar fi vorba de un gest de grație, ci de o obligațiune decurgând din tratate, și încă nici un for internațional nu poate obliga România să execute obligațiunile din tratate, când drepturile ei înscrise în tratate sunt suspendate.

Concluziunile notei.

Nota termină prin rezerva că propunerea României nu implică nici o recunoaștere a vreunei obligațiuni, nici

o renunțare la un drept și nici modificarea pozițiunii părților în fața Consiliului sau a rezoluției din Septembrie.

Acți se termină nota română. Dacă Ungaria va refuza propunerea României, pentru motivul pe care l'a mai exprimat, că nu înțelege a se plăti ea pe ea însăși, situațiunea este clară. Rezoluțiunea adoptată în unanimitate de Consiliul Ligei Națiunilor în Septembrie 1927, dă câștig de cauză României. România a făcut în plus și un gest de conciliațiune, în spiritul Ligei Națiunilor, lucru care întărește pozițiunea ei morală și spulberă acuzația de ostilitate față de proprietarii unguri.

Optanții să-și îndrepte deci plângerile la Budapesta. Și dacă Ungaria nu voește să plătească nici supușilor săi ceea ce este datorare și nu plătește României, să judece optanții singuri unde au întâmpinat mai multă generozitate: în țara lor, sau în țara românească?

O sărbătoare a muncii

Eri a fost sărbătorită de către întreg poporul sășesc, nu numai din Țara Bârsei, dar din întreaga Românie, cu un deosebit fast, Adele Zay, vechea institutoare, directoare a școlii froebeliene sășești din Brașov și animatoarea tuturor organizațiilor feminine ale neamului Său, cu ocazia împlinirii a 80 de ani de viață. Sala de ceremonii a liceului Honterus era eri neîncăpătoare, pentru toți aceia, autorități, corporațiuni din toată țara (între ele și o reprezentantă a principesei Cantacuzino), eleve, prietene și prieteni cari veniseră să aducă omagiul lor respectuos acestui simbol neîntrecut de muncă, și desigur unic în felul său în tot cuprinsul țării românești: a fi încă în plină activitate profesională la etatea frumoasă de 80 ani. N'am cunoscut-o și n'am văzut-o până eri niciodată în viață pe sărbătorita, am asistat întâmplător la serbare, căci și câteva românce între cari și soția mea au urmat

cursul de o excelentă reputațiune al d-șoarei Zay și fiindcă simt necesitatea de a scrie câteva cuvinte o fac cu plăcere din cauză, că și din punct de vedere medical Adele Zay este un exemplar rar și semnificativ, un fenomen deosebit de vorbitor, cât de mult un spirit vecinic activ, într'o direcție nobilă și înălțătoare contribuie și la menținerea corpului într'o sănătate perfectă. Cine a văzut eri pe Adele Zay, (fiind un ideal de muncă nobilă și energie neobosită pusă în serviciul neamului său, îi putem spune pe nume fără nici un alt epitet), răspunzând deosebit de vioi, prin admirabile improvizări în parte la fiecare dintre numeroșii vorbitori, are impresia de a fi citit cea mai sănătoasă carte de filosofie practică cu principiul fundamental și etern, contra căruia totuși păcătuim așa de des: Să fi sigur, că o muncă cinstită și morală îți menține până la adânci bătrânețe vioi sufletul, iară corpul tău trăindu-și viața lui igienică și curată dictată de acest suflet, ajunge perfect sărătos la înălțimile neobitate de vârstă.

Dr. Suciu-Sibianu.

Fondul de propagandă și de ajutorare.

În urma apelului organizației P. N. T. din Brașov de a contribui la fondul creat de direcția P. N. T. pentru organizarea luptei de rezistență cetățenească, dar mai ales pentru ajutorarea celor ce vor cădea victime în această luptă, au intrat la administrația ziarului nostru următoarele contribuții:

Transport din anul trecut	Lei 20.920
Căp. Sorescu Horațiu	500
Căp. Sorescu Gh.	500
N. N.	5000
N. N. Șinca-veche	300
A. M. Vad	200

La oaltă Lei 27.420

Cetii și răspândiri

„Gazeta Transilvaniei” cel mai vechi ziar românesc

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVANIA”.

Supunerea la tradiție*)

Plecând dela convingerea, mai mult sau puțin generală, că tradiția este obiectivitatea istorică o personalității unui popor într'o cultură națională, n'am putea să reducem mai sumar diversele crize de care s'a plâns societatea noastră de după războiu, decât subsumându-le în criza de tradiție. E dela sine înțeles că nu ne aflăm în feța unui simptom particular național, că ceea ce se petrece la noi e un fenomen ale cărui pricini și urmări stau în starea de după războiul european.

Războiul ne-a mărit teritoriul, dar ne-a adus în coprinsul Statului istoric provincii care n'au fost părtașe direct și continuu la dezvoltarea și formarea lui, iar cu ceea ce nu te simți solidar în mod ancestral, nu-i simți autoritatea; războiul a lichidat idealuri seculare, a scos în locul lor idei proaspete, dar care nu s'au coborât încă în realități fecunde. Căci ceea ce caracterizează provizoriul actual e ceea ce am putea numi, cu privire la lipsa de solidarizare unică în coprinsul țării, criza de tradiție în spațiu, iar cu privire la fragilitatea noii conștiințe morale încă în formație, criza de tradiție în durată.

E, într'adevăr, un spectacol dintre cele mai încărcate de consecințe pentru cultura românească, acela pe care ni-l oferă colisiunea dintre ideea de uni-

ficare, reprezentată de România veche, și ideea regionalistă a nouilor provincii. În rezezițiunea cu care se pun și se rezolvă problemele în luptele politice, această colisiune a fost înțeleasă la suprafața conflictelor dintre partide, și fie că Ardeleni se apărau ori partidele dela București atacau, spectatori erau îndemnați să primească obișnuitele consecințe, cu cauzele lor respective, dela partid la partid. Și cât de superficială este această cauzație, se poate vedea din faptul că în goana după stabilirea responsabilității, împriicnarea s'a restrâns numai între Ardeleni, ortodocșii învinuind pe cei de celălalt rit de intrăinerea ideii regionaliste, pentru ca, atunci când au posibilitatea, să-i vedem și pe ortodocși dedându-se la aceeași acțiune.

Nu e, prin urmare, la mijloc o criză politică sau una confesională, ci e criza care rezultă firesc de pe urma lipsei de tradiție unitară între hotarele noului Stat. Și vom zice: înainte de a unifica justiția, unificați cultul trecutului istoric; înainte de a unifica drumurile de fer, întindeți cultul voevozilor; înainte de a unifica administrația, unificați căile de comunicație ale culturii românești în aceleași

*) Din nr. 2 al excelentei reviste „Ramura” din Craiova.

aderențe. Căci puteți proceda le cea mai înțeleaptă unificare de civilizație, și totuși criza să nu dispară, atâta vreme cât ea e una de cultură; și tocmai acest fapt social am avut să înregistrăm după colaborarea cea mai potrivită între elementele celor două părți.

Istoriografia românească, mănădată de zelul ei moral naționalist, ne-a obișnuit cu teoria unității invincibile de rasă istorică, dar ea luând în tratare limba, originea sau credința, uitat sau a trecut sub tăcere realitatea acelor tradiții regionale, care au puterea de a fragmenta rasa tot în atâtea particularisme istorice câte se găsesc în întinderea dacoromânească. Și nu e vorba de acel tradiționalism local sau localism tradițional, menit să ajutoreze cu puteri elementare întregul organism național, ci avem aface cu tendințe excentrice, împotrivoare la crearea unui regulator central. Astfel, atâtea vreme cât Domnitorii principatelor nu vor trezi în Ardeal aceeași rezonanță și Eroii populari ai Ardealului aceeași tresărare de inimă dincoace de Carpați, tradițiile locale vor dăinui ca negația însăși a unei tradiții istorice și ca cea mai dureroasă desmințire a teoriei unității de rasă.

Dar pe lângă privațiunea acestui bun comun care este naționalismul rezultând din contopirea tuturor tradițiilor locale, pentru ca să aibă capacitatea de a fi prezent cu aceeași intensitate la fața locului în fiecare regiune, suferim de o altă lipsă, care este consecința celei dintâi: ostilitatea față de

Stat, luat ca o importanță străină și ca nefiind rezultanta voluntară a tuturor provinciilor. Se va scrie odată istoria acestei crize morale, care dela junimiști a trecut la socialiști, dela socialiști la naționaliști și țărăniști, ca acum noile provincii s'o crească cu aportul lor, găsind astfel calea nemerită prin care să și canalizeze nemulțumirile și cea pornire orgolioasă de a crea ele un nou Stat național. Statul modern, inițiat de voiața lui Cuza și Kogălniceanu, n'a convenit conservatorilor pentru că era liberal, socialiștilor, pentru că era conservator, țărăniștilor și naționaliștilor, pentru că nu era destul de democrat sau era „important”, iar noile provincii i-au rezervat o înstrăinare care ar înceta numai din clipa când el ar traduce în fapte actelelor de unire. Iată ce am înțeles prin criza de tradiție în spațiu.

Aspectul celălalt al crizei de tradiție caracterizează anarhia morală a generațiilor de după războiu, pe care le vom distinge de generațiile istorice numindu-le generații biologice, căci numai luând corp în istorie capătă un grup de oameni înțelesul de generație, pe când celălalt n'au decât înțelesul relativ cu viața. Astfel, deși dela Dacia literară și până la Sămănătorul s'au scurs atâtea rânduri de generații, istoria culturii românești înregistrează numai trei generații literare: generația dela 1840, generația lui Kogălniceanu și Bălcescu, generația junimistă și generația sămănătoristă. Și este vrednic de menținat că urmașii socialiștilor, care cu toată agitația lor printre scriitori n'au

reușit să ia corp într'o generație literară, urmașii, cei dela Viața românească, au însemnat o generație istorică incorporându-se sămănătoristilor. Iar ca să lămurim și mai bine înțelesul ce am dat celor două categorii de generații, spre a preciza însuș înțelesul cuvântului, care e atât de flotant, vom aminti că d-l N. Iorga repartizează istoria literaturii românești dela 1688 până la 1821 pe seama a trei generații.

Deci, generațiile de după războiu, care n'au apucat înainte de marele eveniment să treacă prin disciplina trecutului, s'au pomenit încă neformate în haosul moral al unei societăți desorientate, ea însăși în căutarea altor idealuri decât cele pe care le consumase războiul. Și am înregistrat în cursul celor zece ani, lipsa de aderență la tradiție, cu corolarul ei, orientarea la actualitate. S'a părut că totul și în toate trebuie creat din nou, că trecutul perimat nu mai are nici un cuvânt de spus în prezent.

Dacă nu s'ar fi produs această ruptură, care a polarizat atâtea energii morale cheltuite în gol, — căci pe când actualitatea diversifică, tradiția unifică, — cum ne-am putea noi explica mișcarea modernistă, ideologia politică de împrumut sau răsvrătirea occidentalistă împotriva restaurației tradiției noastre religioase ortodoxe? Și, totuși, fiindă seama că de unde tradiția este generatoare de personalitate, actualitatea este stimulatorul individualului, era de așteptat ca să vină atâtea creatori noi, pe care formele culturale noastre, — „modestă

Din public.

Onor.

Redacției și Administrației ziarului „Gazeta Transilvaniei”
Brașov.

Subsemnata, Banca Generală a Țării Românești, Sucursala Brașov, reprezentată prin: Br. Dan, Director și M. Iordăchescu, procurist, luând cunoștință de articolul publicat în ziarul D-v. No. 22 din 29 Febr. 1928 și intitulat: „După pomana liberală” „Cu prilejul ceaiului dela d-l dr. Bordea” și în care articol se publică o scrisoare din 6 Decembrie 1923, adresată de sucursala noastră către Fabrica de Căramidă din Târlungeni, avem onoare a vă ruga, să binevoiți a publica această scrisoare în primul D-v. număr ce va apare și prin care scrisoare suntem obligați moralmente a face următoarele rectificări:

1. Suma de Lei 20.000 (douăzeci mii) de care se discută în această scrisoare s'a plătit în realitate de către Banca noastră, în interesul Fabricii de Căramidă din Târlungeni, prin procuristul Băncii noastre d-l M. Iordăchescu, unei persoane, ce Banca noastră nu are nici un interes și nici nu se vede obligată a o divulga.

Totul ce interesează ziarul dv., este că Banca noastră are toată certitudinea că această sumă de Lei 20.000 nu a intrat în buzunarul personal al d-lui George A. Mincu, fostul Director al sucursalei noastre și a cărui cinsle pentru banca noastră este în afară de orice discuțiune, fapt pentru care Centrala noastră, după ce a cercetat toate denunțurile făcute de d-l Ioan A. Sîinghe contra d-lui George A. Mincu, și le-a găsit completamente nefondate, a eliberat d-lui G. A. Mincu certificatul din 23 Septembrie 1927, publicat în ziarul dv. No. 99 din 28 Septembrie 1927.

2. Cercetând în copia cursalei noastre No. 19/1923 scrisoarea publicată de dv. cu data de 6 Decembrie 1923, constatăm că în originalul scrisorii noastre nu există numele men-

ționat în ziarul dv. de „Carol Hoehne”, ci numele unei alte persoane, cu nume cu totul diferit.

Deci la mijloc nu poate fi decât un fals ordinar, în scopul de a se reuși mai bine o campanie de presă contra d-nului George A. Mincu, care dispunând a se plăti în calitate de Director al Băncii suma de Lei 20.000, menționată în această scrisoare, nu a făcut altceva decât a recompensat serviciile aduse de un tehnician Fabricii noastre de căramidă din Târlungeni.

Aceste fapte clarificate, socotim că nu mai poate avea nici o importanță declarațiunea publicată în ziarul d-v. ca fiind cea făcută de d-l Carol Hoehne, întrucât în nici un registru și în nici o scrisoare a sucursalei noastre nu s'a prevăzut acest nume, deci dacă eventual s'ar produce de cineva o asemenea scrisoare, nu poate fi decât falsificată, adevărul fiind numai acela prevăzut în copia originală al Băncii noastre.

Cu deosebită stimă

Banca Generală a Țării Românești
Sucursala Brașov.

Br. Dan. M. Iordăchescu.

N. RED. Pentru lămurirea cititorilor ziarului nostru repetăm din nou că cele publicate sub rubrica „Din public” privesc pe autor.

Primăria Municipiului Brașov.

No. 4549/1928.

Publicațiune

În urma ordinului Ministerului Cultelor și Artelor, Inspectoratul Artelor din Transilvania Nr. 123/1928 prima Vineri a Postului este ziua de 2 Martie a. c. Se aduce la cunoștință că toate spectacolele în acea zi sunt interzise.

Brașov, la 28 Februarie 1928.

Primar: Secretar General:
Dr. Moga Socaciu.
162 1-1

dar reală”, — nu-i mai încap. Mai înainte de a poseda fondul nostru istoric, ei se simt forme în marș, stăpâniți de dinamica vieții moderne, actuale.

Dar pretenția creației peste tradiție și împotriva ei, numai atunci și-ar putea legitima agitația, când în literatură n'am fi avut pe Eminescu și Caragiale, când în ortodoxie n'am fi avut pe Petru Movilă, și când Statul modern, ideologic și instituțional, n'ar fi avut pe Kogălniceanu. Să ne facă dovada toți acei creatori peste tradiție și împotriva ei, că s'au ridicat cu înțelegeră, dacă simpatia le lipsește, până la spiritul românesc creator al acelor figuri în care se încarnează tradiția noastră, și apoi continue războiul cu trecutul.

Deocamdată, însă, nu putem lua poezia modernistă drept realitate literară, nu putem crede în sinceritatea și fecunditatea ideilor politice scoase din cineștie ce sistem de aiurea, nici nu ne putem opri la părerea d-lor E. Lovinescu sau N. I. Herescu, din „Scrisul Românesc” după care spiritul ortodox ar fi rămas străin poporului român. Oare ne-am putea noi fixa asupra spiritului religios al poporului român după d-nii E. Lovinescu și N. I. Herescu, — și nu după Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă?

Creațiunea culturală, deși un act personal, fie ea politică, literară sau religioasă, devine o realitate istorică numai în măsura în care producătorul ei absoarbe în act realitățile naționale până la limita despersonalizării lui în tradiție. Tot ce

rămâne dincoace de această limită e factice, — e făcut, iar nu creat, e adus, iar nu sosit, e căutat, iar nu găsit. Ce sens are cuvântul reprezentativ sau resumativ dat creatorilor, dacă nu acela că prin creațiune circulară un spirit național, mai mic decât creațiunea, dar mai mare decât creatorul? Orice epocă purtătoare de astfel de reprezentativi o vezi cât de minusculă a fost pe lângă omul ei, și, totuși, primești că fără o corespondență între el și ea, între puterea lui de creație și zăcămintele ei spirituale, străvechi el însuși, creatorul, nu era posibil. Creatorul se face sinteza în spațiu și durată a nesfârșitelor generații care prin el se legitimează pe ele și neamul din care fac parte la titlul de cultură.

Eminescu este Eminescu după ce a epuizat în explorare neamul său dela Mușatin și Basarabi până în zilele lui și dela Nistru până la Tisa, umilindu-și geniul într-un smerit învățacel al trecutului; — Kogălniceanu s'a făcut sinteza Munteniei și a Moldovei și înainte de a fi creatorul României unite s'a supus Daciei; — Movilă e în Răsăritul ortodox cât oricare papă sau cap de reformațiune din Occident, fiindcă prin el a răsbîit în forme culte și de o valoare culturală universală toată frământarea religioasă a poporului român, neștiutul și de fi ai acestui popor, drept credincios cum numai martirul și Movilă l-a arătat.

Taina creațiunii culturale începe să fie pătrunsă de înțelegerea puterii de fecundare a supunerii la tradiție.
Radu Dragnea.

Primăria Municipiului Brașov.

No. 4499/1928.

Convocare

Avem onoare a convoca membrii consiliului comunal al municipiului Brașov la ședința, care va avea loc în zilele de 5 și 6 Martie a. c. oara 9^{1/2} în sala Statului.

Ordinea de zi:

1. Verificarea procesului verbal al ședinței precedente.
2. No. 1592/1928. Modificarea regulamentului despre taxele comunale după mărfurile importate. (Raportor Dr. Zske Victor).

3. No. 3716/928. Contractarea unui împrumut de 7 milioane lei, pentru lărgirea rețelei apeductului (Raportor Dr. Zske Victor).

4. No. 4001—4009/928. Contul de gestiune al fundațiilor: Carolina de Seethal, Maria de Langendorf, Christodulos Murmaly, Șt fan Molnar, Josif Szterény, Frederic de Closus, Med. Dr. Jan Plecker, Josif Wehrmacher pentru studii și să aci, pe anul 1927. (Raportor dr. Schnell Carol)

5. No. 4401—4409/928. Bugețul fundațiilor: Seethal Langendorf, Christodulos, Molnar, Szterényi, Closus, dr. Plecker și Wehrmacher pe anul 1928. (Raportor dr. Schnell Carol)

6. No. 2434/928. Fixarea diurnelor de deplasare ale funcționarilor și angajaților orașenești. (Raportor dr. Schnell Carol)

7. No. 29085/927. Rescumpărarea dreptului de apă dela văduva Lanyi Petru. (Raportor dr. Ziske Victor).

8. No. 2604/928. Adresa Ministerului de Interne No. 1816 C/928, referitor la cererea chirișilor, a localurilor de prăvăli și oășenești, obținute prin licitație publică în anul 1925, pentru reducerea chiriei. (Raportor dr. Zske Victor).

9. No. 2869/928. Memoriul „Reuniunii proprietarilor de casă din Brașov, pentru desființarea rechizițiilor de locuințe. (Raportor dr. Ziske Victor).

10. No. 25131/927. Cedarea unui teren pe muntele „Posovai” societății „Vulturul Carpaților”. (Raportor Zerbes Mihail).

11. No. 2284/928. Deciziunea Ministerului de Interne No. 1350 C/928, referitor la vânzarea unui teren în suprafață de 5 jurgăre 129 m. p., pe muntele Postovar, societății Carpatine, secția Brașov. (Raportor Zerbes Mihail).

12. No. 1491/928. Cererea lui Sachiu Iie, pentru rectificarea așinierei în Str. Morii (B. u. năna). (Raportor dr. Szele Bela).

13. No. 2837/928. Adresa Ministerului de Agricultură și domeni, direcțiunea generală zootehnică, referitor la construirea abatorului comunal. (Raportor dr. Szele Bela).

14. No. 25003/927. Adjudecarea lucrărilor, pentru construirea unui cuptor nou la uzina de gaz aerian a orașului. (Raportor dr. Szele Bela).

15. No. 1458/928. Cererea fabricii de Cement și soții, pentru plasarea unui cablu electric pe Strada Principele Carol. (Raportor dr. Szele Bela).

16. No. 16076/927. Cererea lui Joan Zerbes, pentru parcelarea unui teren în strada Fabricii. (Raportor dr. Szele Bela).

17. No. 3287/928. Modificarea bugetului orașenesc pe anul 1927. (Raportor dr. Ziske Victor).

Brașov, la 24 Febr. 1928.

Primar: Dr. C. Moga.

NB. Domnii Consilleri, sunt rugați cu insistență a lua parte la ședința și a se prezenta punctual la oara fixată.

Dela soc. Păștenilor „Crucea Dreptății”

CONVOCARE

Societatea Păștenilor „Crucea Dreptății” din Brașov Scheiu, conform statutelor, își va ținea Adunarea generală ordinară în ziua de Duminecă 11 Martie a. c. la orele 11 a. m. (după terminarea parastasului în biserica Sf. Treimi de pe Tocile) cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul general.
2. Raportul casatului.
3. Votarea bugetului pe anul 1928

4. Diverse propuneri.
Se observă că conform § 11 la adun. gen. au drept de vot numai membrii cari au taxele achitate.

Parastasul în amintirea membrilor răposați ai Societății se va ține în biserica Sf. Treimi de pe Tocile.

Membrii Societății sunt rugați a lua parte la acest parastas. Intrarea în localul societății „Lumina” la orele 9 dim., de unde vor pleca în corpore.
1—2 Comitetul.

Convocare

Domnii membrii Filialei Uniunii generale a micilor Industriași, sunt convocați la Adunarea generală anuală pe ziua de 4 Martie a. c., ora 10 dim., în Localul Asociațiunii Str. Hirscher Nr. 9.

La ordinea zilei: 1. Raportul comitetului. 2. Raportul casierului. 3. Aprobarea și descărcarea comitetului. 4. Propuneri și interpelări. 5. Complectarea comitetului.

Comitetul.

Se caută un măestru torșător la o mașină Selfactor pentru tors lână, bine plătit. Informațiuni la ziar.
157 1—2

RESTAURATOR

căsătorit, cunoscând bine bucătăria românească și transilvăneană, se caută pentru cazinoul fabricilor d'n Azuga.

Adresați Societății:

„LIMBAȘELUL”

Azuga-Prahova indicând activitatea de până acum și referințe. 156 2—3

Carnet de șofer pierdut

Subsemnatul Csűtör Géza din Târgul Săcuiilor, pierzându-mi carnetul cu nrul 297 din 1922 eliberat de prefectura poliției Brașov îl declar nul Csűdör Géza ș.fer. 164 1—1

De vânzare

Diferite mașini și unelte agricole, vehicule agricole, auto-tractoare, treereatoare, elevatoarele, 1 șos pentru mașini agricole 50x5 m., 2 șopronuri din scânduri coperite cu cărămide, 14x12 m.

Economia moșiei CZELL lângă Cristian Jud. Brașov. Informațiuni la dl Ștefan Schneider fost Administrator Cristian, 163 Jud. Brașov. 1—2

Abonamente la ziar se pot face pe timp mai îndelungat sau lunar

Comitetul Administrativ al fundațiunii „Ioan Juga” Brașov.

Nr. 5/1928.

Prăvălii de inchiriat

Se inchiriază pe cale de licitațiune publică cele trei prăvălii din casele Fundațiunii IOAN JUGA, Piața Brașovului, Șirul Boteilor 22 (sub Banca ALBINA), precum și cele două magazine din curte, pe timp de trei ani, cu începere d'n 1 Oct. a. c. Licitațiunea va fi cu oferte închise și verbală.

Terminul de înaintarea ofertelor 29 Martie 1928 ora 5 p. m. începerea licitațiunii verbale în aceeași zi la ora 5^{1/2} p. m. Condițiunile de licitațiune și de contract se pot vedea în biroul Eforiei școlare (Liceul ANDREI ȘAGUNA).

Comitetul ș rezervă dreptul să aprobe oricare dintre ofertele intrate, fără considerarea sumei oferite, eventual să nu aprobe nici una din ele și să publice licitațiunea nouă.

Brașov, din ședința Comitetului administrativ, ținută la 16 Febr. 1928.

Președinte: Secretar:
Ioan Pricu. Romulus Dogariu.

Primăria Municipiului Brașov.

No. 4300/1928.

Publicațiune

Se publică spre cunoștință generală că în ziua de 17 Martie 1928 ora 9 dimineata în localul ocolului silvic Oraș Timiș cu sediul în Brașov, Strada Argintarilor No. 5 se va vinde prin licitațiune publică, cu oferte închise și sigilate o cantitate de circa 200 metri cub de brad din pădurea Cermen pe tulpină.

Prețul de strigare este pentru un metru cub pe tulpină 300 Lei, ca garanție se cere 4000 Lei.

Vânzarea se va face pe lângă observarea dispozițiilor legii pentru contabilitatea publică (Art. 72—83) și conform condițiilor speciale, de cari amatorii pot lua cunoștință zilnic dela ocolul silvic Oraș-Timiș între orele 8—13.

Brașov, la 23 Februarie 1928.
Primar: Secretar general:
Dr. Moga. Emil Socaciu.

Primăria Municipiului Brașov.

No. 4353/1928.

Publicațiune

Se publică spre cunoștință generală că în ziua de 17 Martie 1928 la ora 10 dimineata în localul ocolului silvic Oraș-Timiș cu sediul Brașov, Strada Argintarilor No. 5, se va vinde prin licitațiune publică, cu oferte închise și sigilate, o cantitate de circa 800 metri ster de fag foc pe tulpină din pădurea Cheșoară.

Prețul de strigare este pentru un metru ster pe tulpină 120 Lei, ca garanție se cere 9500 Lei.

Vânzarea se va face pe lângă observarea dispozițiilor legii pentru contabilitatea publică (Art. 72—83) și conform condițiilor speciale, de cari amatorii pot lua cunoștință zilnic dela ocolul silvic Oraș Timiș între orele 8—13.

Brașov, la 23 Februarie 1928.
Primar: Secretar general:
Dr. Moga. Emil Socaciu.

TEATRU ASTRA

14—15 Martie AGRIPINA NAKRY
cu
Păpușile și Prometeu
26 Martie M. VENTURA
cu
F E D R A

Despre cooperatie.

de I. Podea.

Apostolatul cooperatist.

(in continuare).

Un obstacol destul de mare de care te lovești la organizarea cooperativelor orășenești este și mentalitatea greșită a păturii noastre intelectuale.

Se organizează cooperative militare, pentru trebuințele militarilor, controlate de militari. Se înființează cooperative funcționarești pentru nevoile funcționarilor, controlate de ei. Cooperative de patroni controlate de patroni. Cooperative comerciale de speculă controlate de comercianți.

Dar, când se pune chestiunea organizării masselor, intelectualii noștri, cu greu înțeleg că și masele au același drept: de a se organiza ca grup deosebit de celelalte grupări, clase și caste sociale și de-a avea rolul principal în conducerea organizației lor.

Ele au lipsă de asistența intelectualilor și aceștia sunt datori să vină în ajutorul muncitorilor. Dar de aici și până la monopolizarea conducerii e o distanță colosală. Altfel e când un cărturar intră într-o mișcare muncitorească spre a o ajuta și, altceva e când un grup de cărturari monopolizează conducerea ei.

Cooperatia e una dintre mijloacele de luptă economică de castă și de clasă. Așa s'a născut ea, așa este ea așa va rămâne până la cap. Trebuie să ne împăcăm și noi cu acest caracter al ei dacă vrem mișcare cooperatistă, ori apoi s'o suprimăm cu totul. Oricine încearcă să creeze din cooperatie ceva deosebit de ce este, o face ridiculă, o compromite sau o ucide. Ea nu poate exista și nu poate progresa decât lăsată în drumul ei și păstrându-i caracterul ei de clasă, clasă și grup.

Aceasta nu înseamnă escluderea intelectualilor dintr-o cooperativă muncitorească — mai ales din una de aprovizionare, ci numai că, controlul ei se cuvine grupului care a simțit nevoia unei organizații și i-a dat naștere.

Apostolia cooperatistă provoacă o mulțime de conflicte între idealul ce-l reprezintă ca și între mentalitatea greșită a intelectualilor și superstițiile masselor.

Ea e susținuță dese ori, la început, nu numai de dușmanii cooperatiei ci și de prietenii cei ce-i doresc din suflet și sincer înflorirea.

Există atâtea prejudecii în suflete și atâtea interese cari pândesc în ascuns. E râvna după popularitate, râvna de profit ușor, interese politice, religioase, sociale și altele. Cooperatiei nu i se poate da însă niciun fel de nuanțe afară de cel economic impus de grupul care organizează o societate pentru nevoile sale economice.

Apostolia cooperatistă are menirea să creeze o mentalitate favorabilă mișcării, păstrând principiile ei pure, nivelând deosebirile de vederi, canalizând forțele în direcție sănătoasă plivind cu stăruință și răbdare răul și înlăturând obstacolele și interesele cari nu încap în cadrele unei societăți fraternalne.

Dar nici la sate nu avem un teren mai favorabil. Și acolo întâlnim aceleași neajunsuri. Uneori chiar mai mari decât la orașe. Unde populația e dominată de câțiva fruntași, nu poți face nimic fără aprobarea lor. Dacă sunt firi egoiste și caută să profite din orice mișcare și nu le dai cooperativa care să servească interesele lor, cu greu se poate organiza o societate de cooperare.

Apoi, și la sate, găsești grupurile cari caută să dea și cooperatiei un caracter confesional, politic sau de altfel.

Apostolia cooperatistă, trebuie și aici, să aducă înțelegerea, să risipească îndoelile și neîncrederea, să pregătească calea cea bună, să impue ideea de fraternitate și scopul binelui comun.

Sistemul de funcționare.

O cooperativă odată organizată trebuie să-și aleagă și un sistem de funcționare.

Vorbind de cooperativele de aprovizionare și valorizare, ele pot alege între două sisteme: cel de prăvălie și cel de magazie.

Unde societatea are un număr însemnat de membrii salariați, cari trăiesc numai din cumpărări și unde se poate strânge dela început capitalul necesar operațiilor și aranjării unei prăvălii, se va adopta sistemul de prăvălie.

Unde membrii sunt puțini și capitalul mic, sau unde numărul membrilor e destul de mare dar nu trăiesc din cumpărări ci produc ei o mare parte a articolelor necesare traiului și gospodăriei — cum e la sate — se va adopta sistemul de magazie.

Diferința e aceasta:

Populația orașelor trăiește din salare și plătește totul cu ban, dela apă și ac, dela firul de salată și bobul de cucuruz până la pâine, haină și locuință. Orașanul cumpără zilnic ori una ori alta. Unei cooperative orășenești corespunde deci sistemul de prăvălie, deschisă zilnic. Ceea ce poate face imposibil acest sistem, e numai lipsa de capital suficient. În cazul acesta și cooperativa orășenească va adopta sistemul de magazie, până la înmulțirea cooperativelor și crearea capitalului necesar.

Pentru sate noi recomandăm sistemul de magazie. Sătenii nu cumpără bunăoară articole de hrană. Rar cumpără îmbrăcăminte. Tot ce consumă ei cu oarecare regularitate sunt: petrolul, zahărul (mai puțin) săpunul. Din brânza fierăriei niște cuie, fier de plug, coase și rafuri, apoi mărunțisuri pentru casă iar primăvara humbac.

Ori, întreg comerțul acesta, care numai la aparență e complicat, se poate face foarte ușor după sistemul de magazie.

Că de ce e preferabil acest sistem e ușor de înțeles. Muncitorii dintr-un cartier, puțini la număr, nu vor angaja nici un loc de prăvălie cu chirie mare, nici om de serviciu. Află un loc de magazie cu preț ieftin, iar mărfurile le distribuiesc singuri odată sau de două ori la săptămână.

Tot așa și sătenii. Pentru cât cumpără ei ajunge deschiderea unei magazii ee două sau trei ori la săptămână, când serviciul de distribuție îl pot face cooperativii singuri, fără asistența oamenilor de specialitate.

Oriunde și oricând se adoptă sistem greșit, cooperativa nu poate progresa.

O societate orășenească cu un suficient număr de membri și fonduri suficiente, pierde, adoptând sistemul de magazie.

Și orice cooperativă cu număr mic de membri și fonduri mici, pierde, adoptând sistemul de prăvălie, care implică chirie mare și salarizări de personal.

Cooperativele sătești tot din acest motiv stagnează și cad. Sătenii cumpără puțin și rar. Spesele prăvălii sunt mari. Cooperativa în cazul acesta nu poate da beneficii membrilor și căderea ei e inevitabilă.

— Va urma —

Dela Consiliul de miniștri.

Legea cultelor. Reforma învățământului secundar,

În ședința de Marți a consiliului de miniștri ministrul Lapedatu a spus proiectul noului regim al cultelor. Noul regim al cultelor, așa cum a fost întocmit de d. ministru Lapedatu pe baza examnării de aproape a situației și răzândirii fiecărei culte și pe baza consultării tuturor reprezentanților diferitelor culte, ca și a comunităților lor, a fost aprobat de consiliu și s'a încuviințat prezenta ea lui Parlamentului.

Art 45 din proiect, articol care a stârnit agitația prelaților uniți din Ardeal rămâne în forma lui primitivă — spun zărele bucureștene.

După discuțiile din Senat și Cameră se va vedea ce modificări urmează a i se aduce acestui articol. Dacă nu se va putea ajunge la o înțelegere pentru o formulă tranșantă care să mulțumească pe toată lumea, nu este exclusă să renunțe la acest articol, urmând ca pentru regularea situației a verilor bisericești să se recurgă la dreptul comun.

Consiliul a examinat proiectul de reformă a învățământului secundar, întocmit de d. prof. dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii publice.

Principul fundamental al reformei este că se creează liceul unitar, deci fără ramificațiile sau specializarea de până acum: clasic, real și modern. Liceul unitar va fi format de șapte clase, cu două cicluri, adică cu gimnaziul de 4 clase, la terminarea cărora se dă un examen de absolvire și urmează alți trei ani de liceu, care se încheie cu examenul de bacalaureat.

Consiliul a aprobat proiectul dlui ministru dr. C. Angelescu, și a încuviințat depunerea lui în Parlament.

Serbările Unirei Basarabiei.

Consiliul a aprobat programul întocmit de d. ministru I. Inculeț, privitor la organizarea serbărilor dela Chișinău, din Basarabia și din restul țării, pentru aniversarea a zece ani dela Unirea Basarabiei cu România veche.

Zua aniversării a fost fixată la 29 Aprilie 1928. Serbările vor avea caracter național.

INFORMAȚIUNI

În Noul comitet al „Sindicatului presei din Ardeal” ales în adunarea generală de Duminică ținută la Cluj s-a constituit astfel: Dr. Gheorghe Stoica președinte, C. Codarcea v. președinte, Aurel Buteanu secretar general, Valeriu Puscariu casier, membrii în comitet: Ion Clopoșel, I. Ilieșu, I. Tolan, I. Montani, A. Cotruș, A. Lupeanu, H. Teculescu și M. Gomboș. Censorii d-nii: Sept. Popa, Petruca și Al. Nicoară.

Membrii de onoare ai Sindicatului au fost proclamați d-nii: Nicolae Iorga, Episcopul Frențiu, Al. Lapedatu, Sever Bocu, Ioan Moța și generalii Neculcea și Moșoiu.

Pentru statuia lui Dr. Ioan Rațiu, care se va ridica la Turda, studenții dela Academia comercială din Cluj au colectat suma de 1000 lei.

Camera a decis unanim în ședința de alături să se așeze în incinta Camerei bustul marelui bărbat de stat Take Ionescu. În numele P. N. T. s-a alăturat propunerii făcute de d-nul dep. Xenii, d-l M. Cantacuzino.

Reprezentanții celebrului ilusionist Alfredo Uferini. Atragem cu insistență atenția publicului brașovean asupra admirabilelor prestațiuni ilusioniste ale trupei A. Uferinii, care dă astăzi seară, în sala Redutei, ultima reprezentație. În cadrul unui frumos decor și a unui vast și variat program, celebrul ilusionist numește publicul cu execuțiile sale originare și stupeficante, înfăptuite într-un stil mareț, din cari ru lipsesc scenele hazlii și ilariante.

Trecerea graniței româno-iugoslave fără pașaport. Ziarul „Politica” din Belgrad anunță că între guvernul român și cel din Belgrad s-a ajuns la o înțelegere, după care se permite trecerea graniței româno-iugoslave fără pașaport pentru români și iugoslavi. Se mai permite șederea până la 5 zile într-o zonă de 15 klm. distanță de graniță.

Concertul celebrului violonist Burmester va avea loc în seara zilei de 8 Martie. Marele artist vine pentru prima oară la Brașov, după un turneu făcut prin Japonia, America de nord și sud unde a secretat mari succese. Bilete s-au pus în vânzare la agenția Klingsor.

Renunțările plăci fotografice „Lumiere et Jouglu” se găsesc cu prețurile cele mai reduse, în depozit la: **CARTEA ROMÂNESCĂ S. A.** SUCURSALA BRAȘOV 2-10 Strada Porții No. 11

INVOCARE

Onor. membrii ai grupului religios Brașov prin aceasta sunt invitați la slujba în sobor, ce se va ține Duminică în 4 Martie a. cor. ora 3 d. a. în biserică Sf-tului Nicolae din Brașov-Scheiu.

Predica o va ținea Păr. dr. Petru Debu.

La această slujbă sunt invitați toți drepti credincioșii creștini.

Brașov, 29 Febr. 1928.

Ioan Broșu, Dr. Petru Debu, preș. secretar.

Atitudinea factorului constituțional

Cetim în ziarul „Neamul Românesc”:

Ultimele audiențe ale membrilor guvernului la Regență au fost edificatoare și nu mai lasă loc niciunei interpretări în ce privește atitudinea factorului constituțional.

Regența așteaptă pur și simplu demisia guvernului, — al cărui caracter de provizorat i-l fixase încă dela început.

Membrii Regenței nu au făcut decât să semneze decretul curente și n-au mai intrat în nici-o discuție care să angajeze chiar cel mai apropiat viitor.

Impresia membrilor guvernului e că Regența așteaptă cuvântul liberator... pentru țară.

Petrecere. Societatea de ajutorare a conducătorilor de automobile din Brașov aranjează în ziua de Sâmbătă, 3 Martie, o petrecere în sălile Redutei. Începutul la orele 8 seara. Program este luată executarea operei „Nevestica mea”. După reprezentație urmează dansul. La această petrecere se invită și pe calea aceasta toți proprietarii de automobile ca și prietenii societății.

Adunarea generală anuală FSSR. se va ține în ziua de mâine: Vineri 2 Martie ora 9 seara la Cercul Militar. Vor lua parte delegații tuturor Cluburilor din regiunea Brașov. Secretar regional Miron Nicoară.

Mulțumesc recunoscător tuturor P. St. Doamne și Domni, cari mi-au adresat cuvinte de mângâiere și au participat la înmormântarea neuitatei mele soții.

Brașov, în 1 Martie 1928.

I. Prișcu,
Paroh.

Primăria Municipiului Brașov.

No. 4086/1928.

Publicațiune de licitație

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 16 Martie 1928 la ora 9—11 a. m., se va ține la secția economică a Primăriei o nouă licitație publică cu oferte sigilate și timbrate pentru arendarea loturilor învecinate Nr. 114 și 115 Nr. top. 10993 de câte 4 jugăre împreună 8 jugăre situate în Stupini pe timp de trei ani.

Licitajia se ține în baza Art. 72—83 a legii contabilității publice.

Arendă anuală se va plăti în două rate egale. Jumătatea arenzii pentru primul an e de plătit imediat după terminarea licitației.

La ofertă e de anexat o garanție de 10 la sută din arenda oferită.

Prețul de strigare este 1000 lei pe jugăre.

Condițiunile detaliate se pot vedea la secția economică a Primăriei.

Brașov, la 27 Februarie 1928.

Primar: Secretar general: Dr. Moga. Socactu. 159 1—2